

Poštuna plačana v gotovini

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotič. organizacije

Časopis prejemajo le člani strok. organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

V organizaciji je moč, kolikor moči — toliko pravice

Izhaja 25. v mesecu. —

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290

Čekovni račun št. 43.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo.

Leto XXVI

V Ljubljani, dne 25. januarja 1939

Štev. 1

Ob 70-letnici Ivana Mlinarja

24. januarja 1869. leta je v dolški občini pri Idriji zagledal luč sveta Ivan Mlinar kot sin kmetijskih starišev. Na domači kmetiji je bil najprej mal pastir in ker se je dobro obnesel, je potem še tri leta kot velik pastir pasel živino. Pa njemu ni bilo dano, da bi ostal doma. Vleklo ga je v svet.

Doma je hodil dvakrat na teden v I. in II. razred ljudske šole v Žireh, v III. razred že vsak dan, v IV. razred je pa hodil v Idrijo. Razred je bil popolnoma nemški. To je moralo biti hudo za Mlinarja, ker nemščine takrat ni prav nič znal. Pa se je je že moral naučiti, ker sicer bi IV. razreda ne izdelal in ne bi prišel v Ljubljano, kjer je guli gimnazijske klopi tja v četrto gimnazijo.

Potem se je pa šel učiti tiskarstva v »Narodno tiskarno« v Ljubljani, kasneje v novo otvoreno »Društveno tiskarno« v Celju 1893. leta je postal prost. Takoj se je vpisal v delavsko izobraževalno društvo v Celju.

Spet ga je vleklo nazaj v Ljubljano, kjer je delal v »Kataloški tiskarni«, ki se je po prevratu prekrstila v »Jugoslovansko tiskarno«. Bog ve, kaj mu ni bilo všeč, da se je kmalu spet vrnil v Celje, iz Celja se je pa podal še naprej v Zagreb.

1896. leta je prišel iz Zagreba v Ljubljano, ki je ni več zapustil. Zaposlen je bil v tiskarni Kleinmayr & Bamberg; pri istem podjetju je 1905. leta postal tiskarski korektor. Od 1907. do 1914. leta je bil korektor v »Učiteljski tiskarni«. Ob izbruhu vojne so vsem in tako tudi Ivanu Mlinarju odpovedali službo. Nekaj časa je bil brezposeln. Jeseni 1914. leta je pa stopil v bolniško blagajno, po vojni pa je pri Okrožnem uradu. — To bi bil kratak zunanji curriculum vitae našega Mlinarja.

Vse bogatejše je njegovo osebno, duhovno življenje. Saj ga poznate: majhna postava, skromen, molčeč človek, a njegova glava:

Videl sem čela: kot da jim pod kožo lazijo želve, ali to misel jih je razrila tako; videl sem lica: v njih brazde za seme bodočnosti; roke so stregle stroju ves dan, ali zvečer je zablisnilo čelo to sanjavo, in oko je krožilo po svetlih pokrajinah, sanjalo smeje sanje bodočnosti in verovalo za rod, ki še rojen ni...

Človek se čudi, odkod je vzel ta moč toliko energije, da je vedno zaposlen v službi za vsakdanji kruh, toliko delal za stvar socializma kot časnikar, organizator, svetovalec.

Vse funkcije je izmenjal v gibanju, pri tem pa je vedno ostal samostojen. Bil je zaposlen kot tiskar, kasneje kot namешčenec socialnega zavarovanja, v gibanju je bil predsednik, tajnik organizacij, bil urednik in najzvestejši dopisnik strokovnih in političnih časopisov, nikdar ni bil poslanec, čeprav je bil vedno pripravljen biti kandidat, ako so zahtevali interesi stranke; nikdar ni imel nobene tako imenovane sine-

kurske funkcije; prav radi tega je ostalo svobodno njegovo pero:

Vem: z epigrami prišel je malokedo k sinekuri; jaz, sine cura, zato sučem svobodno svoj bič.

Da, Mlinarjevo pero je lahko prav ostro, če hoče biti. Kakor mu ne moremo očitati, da bi kdaj izrekel besedo odveč, da bi kdaj zlobno žalil, tako tudi s pisano besedo nikomur ni delal krivice, je pa zaostрил misel, kakor je bilo stvari potrebno. In Mlinar vzame cigareto iz ust in se veselo nasmeji, če mu poveš, da si pogruntal njegov »šravf« v časopisu. Pa hkrati že zamahne z roko, češ, pustimo to — njegovi možgani že predejo novo misel.

Njegova časnikarska delavnost je velika in neizčrpna: bil je več let pred vojno urednik »Delavca«, »Zarje«, glavnih urednik soc. dnevnika »Naprej« po vojni, ko je imel nad osemstisoč naročnikov (v sami Ljubljani in okolici 2400), urednik »Zarje«, ki se je ustanovila 1923. leta, dopisnik raznih soc. časopisov, ki so izhajali v povojni dobi in prej. In danes, pri svojih sedemdesetih letih, posveča še vedno skoro ves prosti čas »Del. Politiki«. Tako je Ivan Mlinar eden najstarejših aktivnih slovenskih časnikarjev.

Nič manjše ni njegovo organizacijsko udejstvovanje: pri organizaciji grafičnih delavcev je bil nad dvajset let v odboru, nekaj let kot tajnik, potem kot podpredsednik.

Predsednik naše »Strokovne komisije« je bil od njene ustanovitve 1898. leta pa tja do 1923. leta. Ko je bilo lani posebno potrebno idejno prečiščenje v našem strokovnem gibanju, je spet, čeprav nerad, sprejel predsedstvo Strokovne komisije. Kot predsednik Strokovne komisije se je brigal in skrbel za vse strokovne zveze in se vedno še posebej udej-

stvoval v svoji poklicni strokovni zvezi, poprej v grafični, kasneje v zvezi privatnih namешčencev.

Od vseh početkov je bil tudi najaktivnejši bорец v socialdemokratski stranki, čeprav na zunaj ne na tako eksponiranem mestu kakor v strokovnem gibanju. Pri ustanovnem kongresu 1896. leta ga sicer še ni bilo, ker je takrat komaj prišel iz Zagreba v Ljubljano, bil pa je že med organizatorji II. kongresa jugoslovanske socialdemokratske stranke. V stranki je opravljal večkrat tudi tajniške funkcije, vedno je pa skrbel za njeno časopisje.

Pri tem, ko je bil cel moč v strokovničarskem in političnem gibanju, ni nikdar prezrl pomena združništva in kulturnega dela med delavstvom. Saj vedno poudarja, da mora biti prva naloga celokupnega socialističnega gibanja — kulturno-vzgojna.

V vseh organizacijah, v vseh odborih, na vseh sestankih in konferencah je bil Ivan Mlinar skozi vse čase tisti, ki je združeval, tisti, ki je ob sporih kazal pot strpnosti; jasnost v načelih, toda medsebojno osebno spoštovanje; pri vsakem je treba izkoristiti in dvigati vrline, slabosti je pa treba skušati razumeti.

Velik govornik Mlinar ni bil. Pa retorike od njega tudi nikdar zahtevali nismo, ker ima v sebi drugo moč: vedno smo pričakovali od njega modrega nasveta. Vsem nam je bil vedno priznana avtoriteta po svojih življenjskih izkušnjah, po trdnosti in treznem presojanju v najbolj zamatanih položajih. Zato lahko rečem, da se v vseh letih ni nikdar nič sklenilo brez njegovega pristanka, ali saj proti njegovi zamisli ne, seveda, če je imel priložnost sodelovati pri sklenanju.

Morda se bo zdelo Mlinarju preveč to malo, kar sem napisal k njegovi 70-letnici. Kljub

temu, da socialisti ne gojimo osebnega kulta, mislim, da je treba povedati o naših vodilnih sodrugih resnico ne samo ob jubilejnih priložnostih, temveč vselej in povsod, kjer je treba v interesu gibanja. Voditeljski problem ni za nas osebno vprašanje, temveč vprašanje duhovne složnosti, ki je potrebna gibanju, če hoče biti močno. Naši, posebno fašistično navdahnjeni, nasprotniki povečujejo svoje voditelje do neba, če so še tako slabi, dočim omalovažujejo in blatijo naše vodilne sodruge, če so še tako moške

na svojem mestu. Socialistični demokraciji ne pristojajo pretiravanje njenih nasprotnikov, toda nikakor pa ne sme vrednost svojih vodilnih sodrugov zamolčati tako, da bi to končno škodovalo gibanju samemu. Moč našega gibanja je v njegovi ideji, sloni na poletu in volji njegovih članov in prijateljev, pa tudi na njihovem medsebojnem zaupanju v vodstvo.

In s. Ivan Mlinar je človek, pred katerim se more vsakdo s spoštovanjem odkriti.

—elj.

Odvetniki ne smejo zastopati strank pred obrtnim sodiščem

Pekovski pomočnik je tožil svojega bivšega mojstra na plačilo zaostale mezde pri obrtnem sodišču. Sodišče je odredilo prvi narok in tožencu lastnoročno dostavilo tožbo. K naroku pa toženec ni pristopil osebno, marveč je poslal odvetnika, ki se je izkazal s pravilno izstavljenim in kolektivnim pooblastilom. Predsednik obrtnega sodišča pa odvetnika ni pripustil k razpravljanju z utemeljitvijo, da zastopanje strank po odvetnikih pred obrtnim sodiščem po § 25 zak. o obrt. sod. ni dopustno. Smatralo se je tedaj, da toženec k naroku ni prišel, došli tožnik pa je predlagal, da se proti izostalemu tožencu izda zamudna sodba. Sodišče je temu predlogu ugodilo in mojstra obsodilo v plačilo vsote, ki je bila v tožbi navedena.

Seveda se je toženec po svojem odvetniku pritožil na drugo inštanco. V pritožbi je pojasnjeval, da § 25 cit. zak. ne izključuje zastopstva po odvetnikih. Tam je le navedeno, kdo more zastopati stranke, ni pa zapisano, kdo ne sme zastopati pred obrtnim sodiščem.

Druga inštanca je pritožbo zavrnila in izrekla, da je obrtno sodišče pravilno postopalo, ko ni pripustilo, da bi bil odvetnik zastopal stranko pri naroku.

Razlogi: Zakon o obrtnih sodiščih določa v § 25, da morejo pred temi sodišči nastopati kot pooblaščenec strank: svojci, poslovodje ali nameščenci in sicer te navedene osebe brez nadaljnega v vsakem primeru. Razen tega pa stranko lahko zastopa tudi njen stanovski tovariš, to pa le v primeru, če stranka dokaže, da se osebno ne more udeležiti razprave. Odvetniki pa v § 25 cit. zak. niso navedeni. Da je hotel zakon izključiti odvetnike od zastopanja pred obrtnim sodiščem, sledi predvsem iz tega, da naštevane osebe sicer ne bi imele nikakega smisla. Po § 127 civilno pravnega postopanja sme stranka vsakogar pooblastiti, da jo pred navadnim sodišči zastopa, torej odvetnika. Če

pa zakon o obrtnih sodiščih kot izjemen zakon podrobno našteva, katere osebe lahko nastopajo kot pooblaščenec, je jasno, da je hotel zakon krog teh oseb omejiti, z drugimi besedami, da je to naštevane smatrati kot taksativno.

Ta sodba naj bo v pouk vsem onim strankam, ki nočejo osebno priti na sodišče. Zastopati se dajo lahko oziroma samo po svojih in uslužbencih, pa tudi po stanovskih tovariših, po teh zadnjih pa le tedaj, če je stranka zadržana priti osebno na razpravo. Vsak tak pooblaščenec pa mora imeti kolektivno pravno pooblastilo. Ne zadostuje namreč, če pravi: jaz sem sin, žena, jaz sem prokurist, poslovodja i. t. d.

Slovenija najbolje plačuje kmetske dolgove

Priv. agrarna banka je objavila izkaz o plačanih prvih anuitetah za kmetske dolgove. V času od 14. septembra do 28. oktobra je bilo vplačano na območju ljubljanske podružnice 1,5, zagrebške 0,9, beograjske 0,5 in sarajevske 0,4 milijona din. Skupno je bilo vplačanih dosedaj 94 milijonov din od 30 milijonov, kolikor skupno znaša prva anuiteta.

Skupno so dosedaj plačali kmetski dolžniki anuitet na območju podružnic v

	milijonov	%
	din	vsega dolga
Ljubljani	21.5	48%
Beogradu	43.1	38%
Zagrebu	18.0	40%
Sarajevu	3.9	15%

varovanje delavcev svoj izvor v naših strokovnih organizacijah, ko so one počele, pač s skromnimi sredstvi, navajati delavce k medsebojni podpori za slučaj bolezni brezposelnosti itd., tako je bil obenem naš organizacijski zaupnik, ob istem času tudi obratni zaupnik, ki je prevzel nase nalogo posredovanja v raznih delavskih težnjah pri poslodavcu.

Njegova naloga tudi v sedanjih časih ni lahka, še težja je pa bila v začetnih časih, ko delodajalci sploh niso hoteli nič slišati o kolektivnem zastopanju delavskih interesov. Mnogi od njih še danes smatrajo, da je zanje mnogo uspešnejše če urede delovni odnos vsakega delavca posebej indirektno z njim, kakor pa če se urejuje kolektivno za vse naenkrat.

Posameznemu delavcu je lahko reči: če ti ni kaj vseč pa pojdi! Če se je pa treba pogajati z vsemi delavci naenkrat potem njihovega zastopstva je pa stvar že nekoliko težja. Vseh delavcev naenkrat nadomestiti z drugimi je neprimerno težje, kakor dobiti nadomestilo za enega ali pa dva. Zato je odpor delodajalcev proti tej delavski ustanovi razumljiv, če gleda kdo na delodajalčeve interese iz ozkega, bi rekli zaplotnega stališča. Treba se je zavedati, da ta odpor še danes ni na vsej črti premagan.

Pameten in moderen poslodavec je pa že daleč preko tega stališča. Čim večje je podjetje, tem težje bi mu bilo urejati delovni odnos z vsakim posameznim delavcem. Pri takem delu bi moral zgubiti toliko energij, da bi mu jih za vodstven posel podjetja in za njegove rentabilitetne račune, nič ne preostalo. In na koncu, ko so med delavci in delodajalci glavni spori le okoli višine delavskih plač, je treba povedati, da delavske plače v rentabilitetnem računu niso ravno glavna postavka. V marsikaterih bilancah dobro urejenih tovarnen je možno čitati, da znašajo delavske plače komaj sedem do deset odstotkov celokupne režije. Seveda so to dobro urejene in z najboljšimi tehničnimi sredstvi opremljene kovinarske tovarne, ki izdelujejo množinske izdelke v serijah. V manjših podjetjih, ali pa recimo v tiskarski stroki, pa lahko znaša delavska plača, tudi 50—60% vseh režijskih stroškov.

Moderen delodajalec se dobro

zaveda, da je prosperiteta podjetja bolj v hitri in precizni izdelavi fabriških produktov, v cenemem nakupu surovin in v dobri razprodajni organizaciji, ki zna najti kupcev za izdelano blago. Težišče delodajalskih naporov mora biti toraj usmerjeno v ta pravec in pri tem pravcu, ki je gotovo edino pravilen, je prav mnogo odvisno od delavčevega dela in od razumevanja delavskih obratnih zaupnikov.

Naše strokovne organizacije niso delavstva nikoli učile naj v mejah ohranitve svojega zdravja, ne dela v tovarni pridno in precizno. Nasprotno, vsakomur je znano, da so baš najbolj verni člani strokovnih organizacij, obenem tudi najboljši in najvestnejši delavci. Naše svobodne strokovne organizacije imajo od tisoč zaupnikov, ki se jih je lansko leto izvolilo, preko petsto, ki so pri nas včlanjeni. Če bi ta kader naših obratnih zaupnikov boljše pogledali, bi se lahko doglalo, da so to najbolj in najvestnejši delavci v tovarnah, in da jim glede njihovega dela, razen kake prav posamezne izjeme, ni mogoče prav nič očitati.

To njihovo svojstvo ima pa nekatere karakterne poteze, ki mnogim delodajalcem niso všeč, če stvari globlje ne premislijo. Dober delavec je s svojim delodajalcem lahko vljuden, toda ni mu treba skrivati svojega delavskega ponosa. On je vester pri svojem delu, štedljiv pri porabi materiala, toda on zahteva, da se ga za vse to tudi primerno plača. Zasluženega denarja ne sprejema kot miloščino temveč kot plačilo za protivrednost, ki jo je dal, in to je njegovo delo.

Na svetu obstojajo tudi take delavske organizacije, ki namigujejo delodajalcem naj jih favorizirajo v svojih obratih, pa bodo one že gledale, da delavstvo od njih ne bo preveč zahtevalo. Mnogi delodajalci pa delajo te usluge tudi če jim nihče k temu ne vabi, ker smatrajo, da je najboljša garancija za njihov prospek, če bodo imeli okoli sebe, mesto samozvestnih delavcev, skrivljene hrbte in suženjske duše. Mi v take kombinacije ne gremo. Mi takih zaupnikov, ki bi pod krinko nevtralnosti, zanemarjali delavske težnje, ne bomo niko-

K volitvam delavskih obratnih zaupnikov

Delavski obratni zaupniki so že stara ustanova. V sedanji obliki smo dobili to ustanovo šele po vojnem času, toda ustanova

sama pa izvira prav iz tistih časov, ko so se porodile naše svobodne delavske strokovne organizacije. Kakor ima bolniško za-

li podpirali in jih nikoli priznavali za svoje.

Pristajamo na to, da delavski obratni zaupnik, gleda na težave obrata z razumevanjem in če je vprašan, pomaga tudi s tehničnimi nasveti glede zboljšanja obratovanja, glede boljše delovne discipline in boljše delovne organizacije podjetja. Toda kadar gre za delavske pravice, kadar gre za dostojanstvo dela in kadar gre za delavsko eksistenco, tam pa ni nobene nevtralnosti. Med lažjo in resnico, med krivico in

pravico, ni kompromisa in ni nevtralnosti za našega obratnega zaupnika! Takrat zahtevamo od njega, da stori polno svojo dolžnost, in naj pri tem riskira karkoli. Tak njegov riziko vzemamo nase in bomo vedno vse storili, da bo delavstvo za katero se je tvegalo, znalo ceniti in plačati njegovo žrtev.

Pozivamo vse delavstvo, da izvoli pri sedanjih volitvah take obratne zaupnike, kakršne smo zgoraj opisali.

Delu čas!

Obrov.

Pogajanja za novo tekstilno pogodbo niso uspela

Veljavnost dne 31. decembra 1938 odpovedane kolektivne pogodbe za tekstilno delavstvo poteče z 31. jan. 1939 ter bi s 1. febr. 1939 nastopilo brezpogodbeno stanje, ako ne bo do tlej podpisana nova kolektivna pogodba.

Delavske strokovne organizacije so obenem z odpovedjo dosedanje pogodbe predložile predlog za novo, s katerim zahtevajo v glavnem:

1. Povišanje vseh tarifnih postavk za 15 odst.

2. Priznanje dopustov in izboljšanja socialnih ugodnosti delavstva.

3. Ureditev delovnega razmerja strojnikov in kurjačev.

4. Dopolnitev tarife s postavkami za novo uvedene oddelke, stroje in blago.

5. Reševanje lokalnih sporov in urejevanje lokalnih vprašanj direktno med organizacijo in podjetjem.

6. Možnost prilagoditve tarif draginjskim spremembam brez odpovedi pogodbe.

Pogajanja za novo pogodbo so se pričela dne 18. jan. in nadaljevala v četrtek, dne 19. jan. Imenom zveze delodajalcev tekstilne stroke je njen tajnik g. dr. Golia pojasnil stališče delodajalcev, ki **odklanjajo splošno povišanje mezd**, češ, da bi tako povišanje zmanjšalo konkurenčno sposobnost tekstilne industrije v Sloveniji napram jugu in napram uvozu iz inozemstva.

Enako iz načelnih razlogov **odklanjajo uvedbo dopustov**, ter prepuščajo to vprašanje v rešitev naši socialni zakonodaji.

Tudi rešitev vprašanja **strojnikov in kurjačev odklanjajo** z motivacijo, da je vprašanje

kurjačev že itak rešeno z dosedanjim pogodbom, kjer so izjednačeni s profesionisti, strojnikov pa je komaj 18, katerih delovni pogoji so itak posebej urejeni.

Tudi glede splošnega dela kolektivne pogodbe vztrajajo delodajalci v glavnem na starem besedilu, predlagajo pa, da naj se ukine izplačevanje 100 odst. poviška za delo ob praznikih in se prizna le 50 odst. poviška, za vzdrževalna in pripravljalna dela pa naj bi se povišek ukinil. Delodajalci so tudi proti **direktnemu reševanju sporov med organizacijami in posameznimi podjetji**. Za individualne spore, katerih podjetja na posredovanje zaupnikov ne bi rešila, pa predvidevajo **sodno pot**. Končno smatrajo delodajalci v času, dokler traja kolektivna pogodba, za **nedopustno poravnalno postopanje** v event. nastalih sporih ter **izvajanje konsekvenc po uredbi v minimalnih mezdah**.

Delavske strokovne organizacije so k tem izjavam delodajalcev soglasno zavzele sledeče stališče:

Odločno odklanjajo vse one proti predloge delodajalcev k splošnemu delu kolektivne pogodbe, ki pomenijo poslabšanje doslej zagarantiranih ugodnosti in pravic delavstva. Vztrajajo na tem, da morajo ostati vse doslej zagarantirane pravice še nladalje v veljavi ter se morajo donolniti s potrebnimi novimi določbami.

Vztrajajo na izvedbi splošnega povišanja delavskih mezd za 15 odst., ker je ta zahteva utemeljena s porastom draginje tekom zadnjih dveh let in z dejstvom, da že pri pogajanjih leta 1936 niso bile določene ta-

ke mezde, da bi odgovarjale tedanjim draginjskim razmeram. S 15 odst. zvišanjem mezd se bo ustvarilo vsaj približno normalno stanje skladno s poviškom draginje in življenjskim položajem tekstilnega delavstva.

Organizacije so poudarile, da zamore le zadovoljiva rešitev teh dveh točk garantirati uspešno nadaljnja pogajanja. Istočasno so organizacije vztrajale na uvedbi dopustov in ureditvi delovnega razmerja strojnikov in kurjačev ter intervencijah organizacij pri reševanju sporov v podjetjih.

Zveza delodajalcev tekstilne stroke je po posvetovanju izjavila, da obstoja možnost glede obvarovanja vseh doslej zagarantiranih ugodnosti, **odklanjajo pa splošno povišanje plač**. Delodajalci bi pristali le na povišanje po skupinah in sicer nizkih mezd pod din 3.25 ter mezd din 3.25 za kvalificirane delavce, t. j. one, ki so že dalj časa zaposleni v podjetju. Glede ostalih točk splošnega dela pogodbe bo mogoč sporazum, glede dopustov in glede organizacijskih intervencij pa vztrajajo na odklonilnem stališču.

Delavska delegacija je zahtevala, da naj delodajalci predložijo svoj predlog glede povišanja mezd, da bo zamogla zavzeti končno stališče.

Delodajalci so predložili skupno povišanje za 28 postavk kolektivne pogodbe, pri katerih bi se mezde zvišale za din 0.10 do din 0.25 na uro, vse ostale postavke pa bi ostale nespremenjene. Za predilnice lanu pa bi znašale začetne plače za delavke din 2.75, za delavce pa din 3.25, za tkalce gasilnih cevi din 3.70.

Delavska delegacija tega predloga ni mogla sprejeti niti za podlago za nadaljnja pogajanja, ker je iz njega razvidno, **da žele delodajalci obdržati dosedanje mezdno stanje nespremenjeno ter je ponovno povdala zahtevo, da smatra le splošno zvišanje sedanjih tarifnih postavk vsemu delavstvu za današnjim življenjskim potrebam ustrezajočo rešitev**.

Ker tudi delodajalci niso hoteli pristati na splošno zvišanje mezd, so se pogajanja razbila.

Delavske strokovne organizacije bodo v nadaljnjih svojih ukrepih tekom prihodnjih dni obvestile organizirano delavstvo, apelirajo pa že danes na vse tekstilno delavstvo brez izjeme, da se zave in spozna, da je uspeh odvisen od organizirane moči in enotnega nastopa delavstva. Zato pozivamo vse delavstvo: Organizirajte se!

Opozorilo zaupnikom in odborom podružnic Splošne delavske strokovne zveze

Ker zastopniki S. D. S. Z. J. tudi pri poravnalnem postopku, če bo do njega prišlo, ne bodo mogli odstopiti od zgoraj navedenih zahtev, zlasti pa ne od zahtev po zvišanju vseh tarifnih postavk, je verjetno, da bo po 31. januarju nastopilo brezpogodbeno stanje. Zato je naloga vseh odborov podružnic in zaupnikov, da vse naše članstvo takoj opozore, da se nujno pokrene močna akcija za organiziranje vsega tekstilnega delavstva, če hočemo izvojevati boljšo kolektivno pogodbo in zvišanje mezd. Takoj na delo! Skličite odbore in zaupniške seje in napravite načrt za organiziranje delavstva. O sestankih, ki jih bode te sklicali, obvestite centralo, da pošlje referenta.

Beležke

Proračun Borze dela v Ljubljani

Borze dela v Sloveniji imajo v proračunu za leto 1939 predvidenih din 3.657.942. Od tega je za brezposelne podpore predvidenih din 2.743.456, za osebne in materialne izdatke pa din 914.485. V letu 1938 je bilo plačano v Sloveniji na prispevkih za Borze dela nad 9 milijonov dinarjev. V letih 1923 do 1937 je bilo za Borze dela v Sloveniji plačano na prispevkih nad 41 milijonov dinarjev, brezposelnih podpor se je pa izplačalo v letih 1928—1937 12 milijonov 900 tisoč dinarjev. Za osebne in materialne izdatke se je porabilo 5 milijonov 600 tisoč dinarjev.

Rezervni fond javne borze dela v Ljubljani:

din	od tega v posojilih	v gotovini
	Leta 1935:	
13.915.319,25	8.762.439,13	5.152.880,12
	Leta 1936:	
14.640.407,20	9.248.652,73	5.392.754,47
	Leta 1937:	
13.883.859,27	11.562.279,42	2.321.579,85

V smislu določb tozadavne uredbe ima Delavska zbornica izvoliti 3 člane v upravni odbor Borze dela. To se pa kljub tozadavni predpisi ni upoštevalo in so bili zadnji upravni odbor, kakor tudi nadzorni odbori za ekspoziture imenovani tako, da so naše organizacije v tej socialni ustanovi brez vsakega zastopnika.

Obvestilo delavstvu.

Vse interesente na socialnem zavarovanju in borzi dela obveščamo, da naše organizacije

v teh ustanovah nimajo zastopnika in ne morejo imeti nobene odgovornosti zanje ali pa za posle v njih.

Podpore sezonskih delavcev v zimskem času.

§ 72 uredbe o preskrbovanju nezaposlenih delavcev pravi, da smejo tudi sezonski delavci prejemati redno in podaljšano podporo, če dokažejo, da so v času redne zaposlitve (v poslednji sezoni) bili zaposleni manj kot štiri mesece. Višina podpore se odmerja v takem primeru po članstvu, ki so ga pridobili v predpisani obračunski dobi eno leto prej, računa se naj od 13 do 36 mesecev od dne prijave nezaposlenosti in po odbitku podpore, prejete v času redne zaposlitve.

Sezonski delavci, ki imate gornje pogoje, prijavite se pri pristojnih Borzah dela in ekspoziturah, da dobite podporo, ki vam pripada.

Podražitev mleka

V Ljubljani so podražili mleko od 2 din na 2.50 din. Mi bi proti temu nič ne rekli, če bi se povišala v istem razmerju tudi draginja, ali pa če bi bilo deležno dobrot te podražitve vsaj vse kmečko prebivalstvo, ki dobavlja v Ljubljano mleko.

Stvar pa ni taka.

Večji del mleka se dovaža v Ljubljano daleč z dežele, kjer se plačuje po sramotno nizkih cenah, tudi po 1 din.

Zato bodo deležni tega čez-

mernega poviška v glavnem prekupevalci.

Mestna občina naj dovoz mleka v Ljubljano z našega podeželja smoteno organizira, železnica naj zniža za prevoz mleka tarife, kakor je to v drugih državah, pa se bo kmalu videlo, da so cene, kakor jih hoče diktirati ljubljanskemu prebivalstvu par okoliških proizvajalcev, v naših gospodarskih razmerah neutemeljene in neupravičene.

Spol in usoda

Publicistka Angela Vodetova je spisala in izdala knjigo, kjer globokomno — in kar je treba še posebej poudariti — z naravno diskrecijo, ki jo premore le žensko pero, obravnava eno glavnih vprašanj človeštva: spol in usoda.

Slovenska publicistka je sila revna na razpravah o eksistenčnih vprašanjih človeka. Dasi smo mali narod, vendar popisane papirja premoremo razmeroma precej. Toda tistih vprašanj, ki dotikajo človekovo vzgojo, oblikovanje njegovega karakterja, praktični kašipot za življenje — takih razprav nam pa krvavo manjka.

Vodetova je pa baš na to polje že opetovano posegla in tudi z uspehom. Tokrat je pa s to svojo knjigo obdelala snov, ki

kriči po razglabljanju. Ne bomo tokrat pisali ocene te knjige, vendar smo se oddahnili, ko je izšla, kajti končno moramo vendar enkrat čitati o tem problemu vseh problemov resno in človeško dostojanstveno razpravo, da se končno dvignemo iz žargona o ljubezni na svili. Če nam je pa tako razpravo napisala ženska roka s taktom, ki ga o teh vprašanjih le ženska popolnoma obvlada je pa za stvar tem koristnejše.

Toda v Sloveniji se v vsej zgodovini še ni pojavila kaka lepa stvar, da bi ne bila polita z gnojnico. In tako je bilo pridržano tokrat »delavskemu« glasilu »Slovenski delavec«, da tak tradicionalen posel opravi. Poglejmo, kako je ta list knjigo ocenil:

»Angela je stara, bo najbrž tudi garala s svojo knjigo »Spol in usoda«. Angela Vodetova namreč. Za skupinske paritvene zakone se zavzema. Angela je očitno stara, predpotopno stara, da pogreva staro marksistično, od vseh zavrženo in obsojeno propagando za skupinski paritveni zakon. Angela pa mora biti tudi grda, tako grda, kakor je vsaka cunjia, ki je slehernemu rada za podnožek, da si vanjo čevlje briše. Pošten moški na ženo s skupinskimi nagoni še ne pljune ne. Stran pogleda in mimo gre, ker mu rože s takim duhom, kot ga Angela širi v svoji brošuri »Spol in usoda«, od daleč smrde.«

To »oceno« je seveda nekoliko težko prebaviti. Obsoditi jo je morala celo »Zveza akademsko izobraženih žen«, ki ima v svojem vodstvu tudi odlične katoličanke. Svoj protest je ta zveza tako-le utemeljila:

Kot člani slovenskega narodnega občestva in kot kulturni ljudje z ogorčenjem zavračamo tak način pisanja, ki ne zadene in ne žali le poedine človeške osebnosti, temveč

uničuje temeljne osnove našega narodnega sožitja, niža naš kulturni nivo in vzgaja ljudi, ki bodo brez čuta odgovornosti in brez plemenitosti gledali na delo bratov in sester v narodnem občestvu. — Pozdravljamo vsako stvarno kritiko — tak način pisanja pa žali vsakega resničnega in polnovrednega človeka. — Ta dopis smo poslale v objavo vsem dnevnikom in tednikom. Zveza akademsko izobraženih žen, sekcija Ljubljana.

Mi se v kake proteste proti takemu pisanju seveda ne bomo spuščali, ker vemo, da ljudje, ki tako pišejo kakor smo zgoraj navedli, nimajo občutka sramu in bodo pri vseh pisanih protestih imeli občutek močnega, ki se mu slabiči upirajo. Za take ptiče so druga zdravila, ki jih bodo kmalu s šklepetajočimi ustami požirali.

Za enkrat priporočamo našim čitateljem, zlasti čitateljicam, da si knjigo naroče, saj jo bodo s pridom čitali. Naroče jo lahko tudi preko uredništva našega lista, ki bo dobilo pri večjem naročilu znaten popust.

Strokovni vestnik**RUDARJI****Kočevje.**

V nedeljo, dne 5. februarja t. l. se bo vršil redni letni občni zbor podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije v Kočevju ob 9. uri dopoldne z običajnim dnevnim redom. Dolžnost vseh članov je, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Referent iz centrale.

Črna pri Prevaljah.

V nedeljo, dne 12. februarja t. l. se bo vršil redni letni občni zbor podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije v Črni ob 9. uri dopoldne v prostorih dvorane g. Kneza, z običajnim dnevnim redom. Dolžnost vseh članov je, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Referent iz centrale.

J. A.:**Odstranimo vzroke, da preprečimo nezgode**

V zadnjem času se dogaja v naši rudarski industriji toliko smrtnih in težkih nezgod, da smatramo za nujno potrebno, da se s tem vprašanjem javno bavimo. Zakaj, če vemo, da je bilo samo na enem obratu nekoga večjega rudnika od leta 1935 do danes 7 smrtnih nezgod in najmanj desetkrat toliko

Eksplozija metana v rudniku Zagorje

V ponedeljek, dne 9. januarja t. l. se je na odkopu v kotedreškem rovu na nepojasnjen način vnel metan (Brennluft), ki je imel za posledico dve smrtni žrtvi Leopolda Hribarja in Ivana Jere. Oba družinska očeta s številno družino. Opečenih je bilo še en par drugih rudarjev, vendar teh poškodbe so lažjega značaja. Kljub tej strašni nesreči pa je vendar sreča še v tem, da se niso vžgale še večje količine metana, kar bi povzročilo še mnogo več žrtvi. Na tem obratu, ki se pojavlja metan v taki množini, bo na vsak način potrebno vseh ukrepov od strani uprave rudnika in največje pazljivosti od strani rudarjev samih, da se take nesreče v bodoče preprečijo.

težkih poškodb, potem se moramo v interesu še aktivnih rudarjev vprašati, odkod in zakaj nastajajo te številne nezgode? Mi vemo, da je rudarstvo sicer poplisc, v katerem se nezgode nikdar popolnoma izključiti ne bodo dale, a vendar zelo zelo omejiti se pa dajo.

Skušajmo si danes ogledati

vsaj nekaj teh vzrokov. Če vprašamo rudarje v čem tiče ti vzroki, odnosno vsaj glavni, bo večina njih odgovorila, da v današnjem priganjaškem sistemu dela. To je žal v glavnem tudi res. Zakaj gonja za produkcijo raste vedno višje in višje. Vendar vsega tudi ni kriv priganjaški sistem. Mnogo in zelo mnogo so krivi na tem tudi rudarji sami. Naj bo priganjaški sistem še tako hud, pameten, izkušen in zaveden rudar se ga ne bo ustrašil, in bo pa magari kljub vsakdanjemu raportu radi premale storitve, znal dokazati v čem je njegov zadržek obstojal. Sicer pa imamo vsaj v glavnih rudnikih že tako urejene delovne razmere, da tak pritisk ne prihaja več do izraza v tisti meri, kot bi jo uprava rudnika mogoče želela. Pri vsem tem pa še obstojajo strogi rudarskopolijski predpisi, kateri morajo (bi morali) biti uvaževani od obeh strani, to je od delavca in podjetja. Tozadevno je že mnogo storjenega, a še vedno vse premalo. Je pač tako, kakor je v življenju sploh, da se rado greši in kjer ni potem tožnika, tudi ni sodnika in nesreče se množe z dneva v dan.

Mi vemo za stroge varnostne predpise, ki bi se jih morala uprava rudnika in delavec pri delu držati. Ali pohlep podjetja po čim nižjih produkcijskih stroških, in samoohranilni nagon še poklicno ne dovolj zavednega rudarja, ki mnogokrat sam vede ali nevede prezre lastno varnost samo radi za služka, sta vzrok največ nesreč. Tu je jedro zla, iz katerega prihajajo vse nesreče. In kako temu v okom priti? To se da povedati in izvršiti samo z dvema besedama: z i z o b r a z b o r u d a r j e v. Marsikomu se bo to čudno zdelo, ali je tako.

Če je rudar prišel do spoznanja, da če sam neorganiziran skuša uveljavljati svoje pravice in varnost življenja, da se s tem izpostavlja, potem naj vstopi v svojo razredno strokovno organizacijo. Tam se naj izobražuje, tam bo dobil v pogled vse obstoječe varnostne predpise in kar je glavno, tam se mu bo vcepil pogum, da bo pri delu v stanju, najprej zavarovati življenje sebe in svojih tovarišev in potem šele vršiti svojo storitev vestno. Danes je pa ravno obratno. Večina rudarjev je neorganizirana. Večji del teh je tako zaslepljen, da vidi v delav-

ski strokovni organizaciji največje zlo. Na cesti ali v gostilni revolucionar, ko pa na ših pride, pa ne vidi ničesar drugega kakor premog, vozičke in pa strah pred paznikom. Žalostno a resnično. Če so pa take propalice med njimi, da je na tisti etaži v katredeškem rovu v Zagorju, kjer je pred dvema dnevnoma eksploziral metan in zažgal dva rudarja, šel rudar na odkop delati kljub svarilu sotovarišev, in je neoziraje se nato, da mu je metan že gorel v varnostni mreži svetiljke delal naprej, dokler mu pametnejši rudar ni odnesel žareče svetilke in jo z svojo obleko udušil. Imamo poročila, ko obratovodja mogoče (!) ne ve, pa je metana na odkopih v preveliki množini. Zavrtajo. Pride strelni mojster pogleda, premeri zrak; uvidi nevarnost užiga metana od odstrelkov. Ne tu ne odstrelim. In reče se mu, le odstrelj, saj ga ni veliko itd. Isto se dogaja z drugimi varnostnimi napravami. Namesto, da bi se povsod zahtevale in uporabljale, se še zlorabljajo.

Take so danes razmere v naših rudnikih.

Veliko krivdo nosijo rudniške uprave s tem, ker se prav nič ne zanimajo na teoretično in praktično izobrazbo rudarjev. Njim je glavno »Reiser« brez možgan in veliko vozičkov. Druga in največja krivda je na rudarjih samih, ker večina njih išče svojih rešitev le v samem svojem egoizmu in ne vidi, da s tem uničuje samega sebe in svoje tovariše. Zato je vse zastoj, da bi se te nesreče v rudnikih dale omejiti vse do tle, dokler se poklicna zavest rudarjev ne dvigne potom izobrazbe in zopet izobrazbe.

Le v izobrazbi potom svoje svobodne strokovne organizacije, bodo rudarji šele v stanju, da odstranijo vzroke, ki povzročajo nesreče.

MONOPOLCI

Podružnica Saveza monopol. delavcev-k v ljubljanski tobačni tovarni se zavzema za svoje članstvo in skuša vse socialne dobrine čim bolj izpopolniti. Največjo pažnjo polaga na to, da se pravilniki pravilno tolmačijo v korist delavstva. Pravilniki itak niso preveč dobri, marveč je več točk slabih v njemu, kakor dobrih. Sedaj se najbolj pokaže slaba in dobra stran, ko podjetje pravilnik izvaja. Podružnica bo v novem letu posebno pazila, da se zagaranira delavstvu stalna zaposlitev, da ne bi bilo de-

lavstvo mesec za mesecem v strahu, da se delovni čas skrajša ali da pride do odpustov. Stalna zaposlitev je odvisna od programa, katerega sestavi Uprava monopolov za posamezna podjetja po pokrajinah. Zato je dolžnost delavskih zastopnikov, da skušajo doseči zagaraniranje čim večjega programa. Zadnje tromesečje smo dobili normalen program, tako da ni strahu za kakšno praznovanje ali celo odpuste. Odbor podružnice se obrača tem potom na članstvo, da ne naseda raznim klevetnikom, kateri trosijo po tovarni razne izmišljene vesti o praznovanju, odpustih itd. Kakor hitro se počavi taka govorica, naj se takoj informirajo pri odboru podružnice, koliko je na tem resnice, ali pa pri obratnih zaupnikih. Dalje se obvešča vse članstvo, da bo dobivalo odslej dalje dva lista na mesec in to 10. v mesecu »Ljudski glas« in 25. pa »Delavca«. Dalje naj pazi članstvo, kaj govori in s kom govori, da ne pade v kakšne nepravilne, ker se je začelo zadnje čase z novimi metodami napram našim članom. Nekaterim priganjačem pa povemo to-le: »Svet se vrti in rajši se brigajte za pravično delo in dobrobit delavstva, ne pa nasprotno, kakor se zadnje čase dogaja. Pomislite, da ste tudi Vi prišli v tovarno kot delavci brez šolske izobrazbe in poskrbite, da bo delavstvo ne samo živjalo zagaranirane pravice, marveč da se bodo iste še zboljšale. Dalje apeliramo na članstvo, da se pripravi na volitve delavskih zaupnikov, ki se vršijo meseca februarja! Ne nasedajte nikaki demagogiji ali blatenju funkcionarjev in naših zaupnikov, marveč sklenite, da boste vse to blatenje na dan volitev obsodili s tem, da boste prav svi glasovali za listo »Saveza monopol. delavcev«.

Podružnica Saveza monopol. delavcev tobačne tovarne v Ljubljani obvešča vse člane-ce in tudi simpatizerje, da se vršijo volitve delavskih zaupnikov na dan 10. februarja od 15. do 18. ure v podjetju. Dolžnost slehernega člana je, da glasuje za listo, na kateri kandidirajo člani naše podružnice. Že v naprej vemo, da bodo nasprotniki napeli vse sile, da bi nas pogazili, ali tega ne smemo dopustiti. Vsi trezni delavci, kateri pošteno mislimo, vemo kdaj se bori za naše zboljšanje. Poglejmo samo nekoliko v preteklost — kaj smo dosegli z našo lastno močjo, potom našega Saveza. Akoravno se drugi bahajo s temi uspehi, ali resnici na ljubo moramo priznati, da smo vse te uspehe dosegli potom našega Saveza v Beogradu in njenih priključenih podružnic. Nekoliko so pripomogli tudi naši zaupniški zbori, kateri so bili do danes večji del pod našim vodstvom, zato ne pustimo ter ni pametno, ako bi pustili zaupniške zборе iz rok, ter jih

prepustili nasprotnikom. Odbor podružnice priporoča, da se članstvo drži discipline ter da napravi svojo dolžnost za korist celote. Ne ustrašite se nikakih groženj nasprotnikov, kajti se nikakih groženj nasprotnikov, kajti vidimo, da oni sami brez nas ne pomenijo ničesar. Vsa potrebna navodila so razvidna na razglasilih.

ŠPLOŠNA DELAVSKA STROKOVNA ZVEZA VEČJE

Dalj časa že nismo čitali nobenih pisanih poročil iz našega kraja. Površen opazovalec bi sodil, da smo spali spanje pravičnega, ali da v miru in spokojno uživamo sadove svojega dela. Vendar pa temu ni tako, če pregledamo letno bilanco borb, dela, uspehov in neuspehov, bomo ugotovili, da naše delo ni bilo povsem brez uspešno, vendar pa si zato ne moremo in tudi ne smemo peti slavošpevov! Še manj pa se opajati nad doseženimi uspehi, ker pri svojem delu nismo želi samo uspehov, ampak tudi neuspehe in celo poraze ter se moramo predvsem vprašati zakaj poraze? Če se ozremo nekoliko (par let) nazaj, se takoj opazi, da je bilo vse delo organizacij usmerjeno v skupnosti za enoten nastop, vse želje po ureditvi razmer so bile posplošene, tako da je bilo na njih zainteresirana vsaj večina, če že ne celota delavstva in kadar je za temi željami stalo enotno delavstvo z energično voljo je tudi doseglo po daljši ali krajši borbi uspehe. Vendar pa tudi ob takih prilikah ni bilo mogoče 100% ustreči željam posameznikov, ki so postavljali pretirane zahteve v nadi, da odpade levji delež nanje same! Ker pa vsega tega niso dosegli so pa začeli blatiti posamezne zaupnike in funkcionarje ter vzbujati med delavstvom nezaupanje do njih in z raznimi obljubami loviti posamezne neznačajneže v nastavljen mreže, katere so nastavili v času najbolj kalnih poplav. Seme razdora je padlo, ni pa še vzklilo, morda — pa tudi že?? v škodo celoti in v veselje posameznim koristolovcem! Javno pa tega še nismo opazili in bržkone tudi ne bomo, ampak bo ostalo skrito v senci poednih »führerjev« in to le kot druga ponovitev lanskim ponesrečenim dogodkov! Zaenkrat upajmo, da bo vse to le ponesrečen poskus onemoglih preskakovalcev tem potom priti na zeleno vejico.

In ti delavstvo, se pa zavedaj svojega obstoja in nalog, ki te še čakajo. Zavedaj se, da tvojih nalog ne bodo rešili posamezniki in tudi ne lepe firme, zato je potrebna celota in enoten nastop vsega delavstva s trdno voljo priboriti si položaj kakršen ti pripada v človeški družbi! Saj življenje ni nič drugega kot ena sama

borba — borba za izboljšanje položaja — borba za kruh.

Trpin.

Delavstvu podružnice v Ptuj.

Naši usnjarski člani so pri sedanjih brezposelnosti videli, kako važna je strokovna organizacija, ki se je briga s podporami lajšati njihov težki položaj. Člani so tudi videli, da je nujno potrebno imeti članarino vedno v redu plačano, ker so po pravih zveze do podpore opravičeni samo oni, ki niso nad 6 tednov v zaostanku. Tudi oni člani, ki so izstopili in zopet pristopili, so sedaj pri brezposelnosti podpirali to občutiti.

Zato pozivamo člane, da članarino vedno v redu plačujejo, da bodo tudi oni lahko v slučaju potrebe deležni podpor, ki jih predvidevajo zvezna pravila.

Ojačajmo torej organizacijo in bomo redni in zvesti člani.

Predsednik podružnice:

KORPAR FRANC I. r.

LESNI DELAVCI

Podružnica Zveze lesnih delavcev v Martinjaku sporoča, da se vrši občni zbor podružnice 29. jan. 1939 ob 9. uri popoldan v gostilni pri Ogrincu v Grahovem. Dolžnost vsakogar je, da se občenega zbora udeleži, seboj prinesite članske izkaznice.

Podružnica Zveze lesnih delavcev na Rakeku sporoča, da se vrši redni občni zbor dne 29. januarja 1939 ob 15. uri popoldan v gostilni Hladnik na Rakeku. Udeležba obvezna.

Podružnica Zveze lesnih delavcev na Duplici sporoča svojemu članstvu, da se vrši redni občni zbor dne 2. februarja 1939 ob 15. uri popoldan v restavraciji »Klemenčič« na Duplici. Sodrug in sodružice, na občnih zbiorih se polagajo računi o delovanju preteklega leta. Vsakdo naj pride in naj na stvaren način tudi izjava kritiko. Le potom kolektivne sile bomo v stanju položaj izboljšati, vse one, ki stoje še izven organizacije je treba privedi v krog organizacije, zato pojdimo vsi na delo! Vse podružnice naj se ravna po okrožnici!

KOVINARJI

Kovinarji Ljubljane so imeli v nedeljo 8. januarja občni zbor na katerem je bil izvoljen naslednji odbor: Predsednik: Žirovnik Jože, podpredsednik: Koman Janez, tajnik: Rakovec Janko, blagajnik: Pregelj Ivan, namestnik: Lešnjak Peter, odbor: Cvetko Tomaž, Padar Ivan, Mehle Ivan, Kotar Ignac, kontrola: Trtnik Anton, Breznikar Karol, Rojc Rudolf.

Uspešno zaključeno mezdno gibanje delavstva Šamotne tovarne v Štorah.

Delavstvo te tovarne je od leta 1935 mirno sledilo draginji, ki je od

dne do dne naraščala. Ko pa smo uvideli, da je ta princip najboljši, da stopimo v mezdno gibanje, misleč, da tudi podjetje vidi naš težak položaj, in da bo smatralo naše zahteve za opravičene, se je pokazalo, da smo se malo uračunali. Šele po tretji razpravi, ki se je vršila dne 17. jan. 1939 smo potom organizacije v tej tovarni dosegli 8 odst. povišanje plače. In to še od 5 let naprej 3 dni, a od 10 let pa 5 dni plačnega dopusta. Ta dopust je za delavstvo te tovarne znan uspeh, ker do sedaj še pri nas nismo imeli plačanih dopustov. Sodrug in sodružice šamotnarji, zavedajte se, da v tem mezdnem gibanju ni šlo samo za povišanje plač, nego je podjetje pri tem dobilo vtis, da vlada v tej tovarni še vedno ona kovinarska solidarnost kot nekdanj. Zato je dolžnost nas vseh, da tudi v bodoče pokažemo, posebno onim v železarni Štorah, ki spijo spanje pravičnega, da je edino v organizaciji moč, in ta moč je uporabna samo tam, kjer ni denuncijantov. Dokler bodo pa naši železarnarji poslušali g. B. in se sramovali povedati da so kovinarji, tako dolgo bodo mogli prositi milosti tistih, ki jim meče krušne drobtine, da jih pobirajo. Čudi me, in to res čudi, kot mladega funkcionarja, da v šamotni tovarni si ženska od 50 let prisvojuje pravico do imena kovinarka in se zaveda kam spada, a v eni železni industriji se pa mladi moški skrivajo pod neznao krinko.

Kovinarska organizacija je dne 30. decembra 1938 na Sušaku dosegla v ladjedelnici »Lazarus« povišanje za en dinar na uro na vse dosedanje mezde, ki so v kolektivni pogodbi. Za dela izven Sušaka pa se plačajo doklade po dogovoru, ki je v kolektivni pogodbi. Razprava se je vršila na mestnem poglavarstvu na Sušaku in je zastopal SMRJ s. Sovljanski iz Ljubljane. Povišanje stopi v veljavo s 1. januarjem 1939.

OBLACILNI DELAVCI

Strli bomo rdeči teror

Neki zakotni časopis, kateri nima drugega dela, kot sejati razdor med delavstvom, je v prvi številki t. l. poročal v rdečem terorju, katerega je bil deležen njegov varovanec v delavnici »Elegance« na Aleksandrovi cesti. Pri tej tvrdki ni zaposlen nikak rdeči salon proletarski general, temveč pošten, demokratični krojaški pomočnik, kateri pa si ne dopušča, da bi jim kateri »hlapec vsiljeval svojo politično modrost. Naj si dotični zapomni, da kadar gada dražji piči in si mora vsakdo sebi pripisati posledice in ne drugim. Kdo pa je zvest svojemu narodu je pa vprašanje zase, katero se ne rešuje po naših delavnicah.

Krojaški pomočniki.

STAVBINCI

Vprašanje likvidacije šušmarstva v stavbni stroki

Na vseh pogajanjih za kolektivne pogodbe v stavbni stroki so se delodajalci, predvsem mali podjetniki zelo pritoževali nad močno razvitim šušmarstvom, češ da ogroža njihov obstoj, posebno v predmestjih in v podeželju. Podjetja so pri vsakoletni sklenitvi pogodbe zahtevala obojestransko pobijanje šušmarstva. Toda kljub obojestranskemu prizadevanju do dandanes še ni nobenega uspeha, razen tožb in ovadb, ki so ostale nerešene. Za ugodno rešitev tega zamotanega gospodarskega vprašanja je bila v začetku januarja t. l. sklicana anketa stavbnih podjetnikov in Delavske zbornice, na kateri so navzoči sklenili, da izdelajo vsak svoje predloge za nadaljnje delo. Sprva so podjetniki upali, da se bo to vprašanje rešilo, če bodo dosegli poostreitev konsekvenc napram kršilec tozadevnih predpisov. Samo s temi ukrepi to vprašanje ne bo rešeno, kajti vzrok tiči mnogo globlje.

Šušmarstvo je zelo stara pojava, obstoja že odkar so srednjeveški cehi začeli omejevati produkcijo in možnosti dosege novih koncesij. Širilo se je ali krčilo sorazmerno, kakor so pač bile slabe ali boljše gospodarske razmere.

Zaradi vedno večjega ubožanja kmetijskega prebivalstva, pritiskajo vedno večje množice delavcev in posestniških sinov za delom v mesta. Podjetja jih principiarno raje zaposlujejo, kljub manjši spretnosti, ker zaradi svoje nepoučenosti ne zahtevajo po kolektivni pogodbi zagotovljenih pravic, kakor poklicni stavbni delavci. Posledica tega je, da poklicni stavbni delavci čestokrat v najlepši sezoni postopajo iskajoč zaslužka. Po vsakoletni zimski nezaposlenosti, stavbni delavci ne morejo mnogo premišljati, kje naj delajo, kje pa ne. Življenje neizprosno terja svoje, zato so prisiljeni prijeti za delo tam, kjer je, odnosno, kjer ga dobijo.

Tudi neznosne razmere na nekaterih stavbah, preganjanje delavcev, ki se bore za izvajanje kolektivne pogodbe in priznanje socialnih zakonov ter takozvane »črne liste« so vzrok marsikateremu primeru šušmarstva. Dejstvo, da so nekaterim podjetnikom ljubši slabi

delavci, samo zato, ker ne zahtevajo svojih pravic, ne daje tem podjetjem baš dobre legitimacije, dočim so na strani šušmarjev čestokrat sposobne moči.

Pri nas so stanovanja zelo draga, delavec mora plačevati povprečno nad eno tretjino za svoje nadvse skromno stanovanje, ki mnogokrat niti ne odgovarja svojem namenu. A pri srednjih slojih ni nič boljše. Redki so tako srečni, da se drznejo ogniti tega gorja s tem, da skušajo z zidavo svoje lastne hišice. Cement je dandanes nepogrešljiv material za zidavo, toda pri nas tako drag, da marsikateremu onemogoči zidanje, (dočim je v inozemstvu naš jugoslovanski cement za tri četrtine cenejši). Kdo ima eventuelno na razpolago nekaj dediščine ali celo prihrankov, je mnogokrat prisiljen dati zidavo hišice šušmarju, ker stavbni podjetnik ne prevzame zidave po ceni, ki jo je tak mali človek zmožen plačati.

Še mnogo slabše je na kmetih. Stanovanja so v večini nehygienična, hiše podprte, da se ne porušijo. Mnenje, da ti ljudje nimajo smisla za nove stavbe, je absurd, toda vpričo obupnih razmer v podeželju in visokih cen stavbnemu materialu je zidanje na deželi skoraj izključeno.

Večina prebivalstva v Sloveniji stanuje v nehygieničnih, ali pretesnih stanovanjih, stotine prebivalcev prezgodaj umira doma, ker so bolnice prenapolnjene, naši šolarji se dušijo v številnih nezdravih učilnicah, delavci v pretesnih mračnih in nehygieničnih delavnicah, reke in hudourniki leto za letom odnašajo našim kmetovalcem rodovitno zemljo, naše ceste niso primerne za srednjeevropski promet in mnogo drugega je nujno potrebno narediti. Delavski rok je dovolj, materiala tudi. Preskrbeti bo treba kredite, obenem razpustiti kartece cementa in železa, da bi ti krediti izdatneje zalegli. Tudi na zasebna stavbna dela bi ta ukrep ugodno vplival. Dajte delavstvu možnost zaslužka, ki bo kril njegove življenjske in kulturne potrebe, pa ne bo sili med šušmarje.

Stavbni delavec.

Nove odredbe za zaščito delavcev pri delu v Angliji.

V angleški industriji je v minulemu letu zabeleženo ogromno število nesrečnih slučajev. V teku minulega leta je preko tisoč delavcev izgubilo življenje, a 192.539 delavcev je težje poškodovanih, med njimi mnogo tako hudo, da ne bodo nikdar več dela zmožni. Izgubo, ki jo trpi pri tem narod, cenijo na 2 milijardi 250 milijonov dinarjev. Zato je ministrstvo sklicalo anketo, na kateri so strogo proučili vzroke tolikih nesreč. V zvezi s tem so sklenjeni novi ukrepi za zaščito delavstva pri delu.

Iz »Gradjevinškega radnika«.

Iz SGRJ v Kranju.

Končno smo tudi mi prišli do primernih lokalov. Sedaj ne bo nihče več imel izgovora, da ne zahaja v to ali ono gostilno. Vabimo vse člane, ki še nimajo knjižic v redu, da to čimprej storijo. Februarja bo sklicala podružnica zborovanje z jako važnim dnevnim redom, na kar že danes opozarjamo. Dan, čas in spored bo razviden iz letakov. Kmalu bomo pred začetkom sezone, zato je naša dolžnost, da se v lastnem interesu pripravimo. Letos bo tudi Kranj v I. b razredu, v katerega spadajo tudi industrijska dela v občini Stražišče. Če smo si znali to potom naše organizacije priboriti moramo doseči, in tudi to je edino potom organizacije mogoče, da nove mezde ne bodo ostale na papirju.

Naši prostori so sedaj v Crobathovi pristavi nasproti Narodnega doma. Odborove seje so vsak četrtek ob 6. uri zvečer, dežurni funkcionar je pa članom na razpolago tudi vsako nedeljo od 9. do 11. ure dopoldne. V nučnih slučajih in pismeno se je obrniti na S. Nartnika, Stražišče 14 (Labore) ali na S. Škerbinca, Stražišče 91 (Bantale).

Splošna nezaposlenost v Kranju v gradbeni stroki — kje so javna dela, kaj je s podporami?

V Kranju in okolici so vsi gradbeni delavci brez vsakega zaslužka: posebno za one, ki morajo preživljati številno družino, je položaj nevzdržen. Obljubljenih javnih del ni — priznamo radi, da je temu krivo vreme, toda iz tega še ne sledi, da bi mogli krmiti brezposelni stavbinci sebe in svoje otroke s snegom in brozgo, češar je na razpolago ogromne množine. Gradbeno delavstvo je sedaj praktično brez vsake podpore od Borze dela, ker se upravičeno ali neupravičeno smatra sezonskim. Da bi se pa na merodajnih mestih vendar nekaj ukrenilo za te trpine, so nabrali brezposelni stavbinci med seboj kakih 160 podpisov in sestavili prošnjo na sresko načelstvo, da bi dosegli izplačilo vsaj one minimalne podpore, do katere so imeli pravico prejšnjega leta. De-

putacija, ki je predložila to vlogo, je dobila od g. sreskega načelnika odgovor, da mora biti za vsak podpis priložen kofek za 10 dinarjev, v nasprotnem slučaju je ne more sprejeti. Prizadeti so poslali zato prošnjo Delavski zbornici, katera bo morda našla kako možnost, da na pristojnem mestu izvedo za težave gradbenega delavstva v našem srezu, ki šteje z družinskimi člani vred tisoče in mu prožilo vsaj malo pomoč v skrajni sili.

Kako je z podporami organizacije?

SGRJ je strokovna organizacija sezonskega delavstva. Odkar članstvo našega saveza ne dobi več podpor na Javni borzi dela, prihajajo posamezni člani bolj pogosto na organizacijo radi podpor. To je povsem razumljivo. Prazen želodec je velika avtoriteta.

Nerazumljivo pa je neko šušljanje in to v neposredni bližini naše organizacije da SGRJ ne izplačuje svojemu članstvu podpor. Dosedaj se še ni dogodil niti en sam primer, da ne bi bil član dobil podpore, ki mu po saveznom pravilniku pripada. In tudi v bodoče se ne bo to zgodilo.

Kar se pa tiče izrednih podpor, se nakaže takšna podpora le res v izrednem slučaju. N. pr. če doleti člana nenadoma kaka nesreča, kakor bolezen v družini, smrt v družini, ali drugačna osebna nezgoda. Treba je pač pomisliti na to, da sezonski delavci vplačujejo prispevke organizaciji samo takrat, ko so zaposleni. In zaposleni so povprečno komaj 7 mesecev v letu. A stroškov nima sezonska organizacija nič manj, kakor ona, ki ima stalno plačujoče članstvo.

Ne more pa SGRJ izdajati izrednih podpor za prijavljanje koles in to v januarju, ko je čas za prijavo kolesa do marca. Posebno pa ne, če ima žena člana stalni zaslužek v tovarni. To naj bo za one, ki, razen prizadetih članov SGRJ, smatrajo, da so pri tem zainteresirani.

Težki časi nad sezonskim delavstvom.

Zimski čas je bil za sezonsko delavstvo vedno trda preizkušnja. Tudi v časih stavbne konjunktore. Zaslužki so bili vedno tako odmerjeni, da se ni dalo kdovekaj prihraniti za zimo. A vendar si je takrat delavec lažje v sezoni kaj nabavil za zimo, ker vsaj med delovno sezono ni bil brez posla.

Ko je nastopila kriza in s tem nezaposlenost, se je skušalo delavstvu nekoliko nadomestiti izgubo na zaslužku z podporami. Pri tem so merodajni upoštevali tudi sezonske delavce, kateri so bili v krizi prav za prav najtežje prizadeti. Nikomur ni padlo na um do letošnje zime, da bi

Dogodki po svetu

Vedno jasneje se vidi, da münchenski dogovor štirih velesil radi ČSR ne pomeni nobenega sporazuma med njimi o mnogo odprtih vprašanjih, ki so med njimi. Nasprotno, spor med totalitarnimi in demokratičnimi velesilami šele prav dozoreva v velikih dimenzijah. Sporno območje obsega vse kontinente, takorekoč ves svet. Amerika se oborožuje tako, kakor se vsa Evropa skupaj, njena mornarica in letalstvo bosta imeli tako velike manevre kakor še nikoli. Ista Amerika je prav za Silvestrov večer sporočila japonski vladi, da nikakor ne sprejme na znanje sprememb, ki so jih japonske vojske začasno dosegle na Kitajskem. Da pokaže Japoncem, da je svoje besede pripravljena podkrepiti tudi z dejanji, je Amerika določila pospešeno utrditev vseh svojih pomorskih postojank, ki leže proti japonski strani, od Havajskih otokov do Filipinskega otočja. Po tem ameriškem sporočilu je stara japonska vlada odstopila in videli bomo, kako se bo obračala nova, v kateri sedé še bolj nestrpni japonski šovinisti.

bil izločil prav te delavce od podpor v nezaposlenosti.

In vendar se je sedaj zgodilo, da so sezonskim delavcem črtane podpore. Težko je razumeti, kaj je ... vodilo do tega. Razmere v stavbni stroki so ostale prav iste, kakor so bile v najhujši krizi. Čeprav se je zadnja leta več gradilo nego preje, se položaj posaoeznega delavca ni prav nič izboljšal, v kolikor se ni poslabšal. Ker so na drugi strani pritiskale v gradbeno stroko nove delovne sile iz podeželja in z drugih strok, zato je nezaposlenost stavbne ga delavca med delovno sezono ostala kronična bolezen te stroke. Prav to opravičuje veliko ogorčenje sezonskega delavca nad novo uredbo o preskrbi nezaposlenih delavcev.

Zato je podzveza SGRJ v Ljubljani prejšnji teden poslala na kr. bansko upravo peticijo, da ona zastavi vse sile v to, da ministrstvo za soc. polit. in nar. zdravje odobri zadosten kredit za podpiranje nezaposlenih sezonskih delavcev. Podzveza je za to stvar zainteresirala tudi okoli 60 občin, kjer stanujejo sezonski delavci v večjem številu.

Med Ameriko in Nemčijo so se odnosi skoro prekinili. Amerika je poleg konference vseh ameriških držav pripravila tajno konferenco vseh svojih poslanikov z vseh držav na svetu, da določi po tehtnem premisleku svoje stališče predvsem do takozvanih totalitarnih velesil.

Italija je stavila Franciji zahteve po novih koncesijah v območju Abesinije, pri sueškem prekopu in v severni Afriki ter otok Korziko je zahtevala. Predložila je, naj o njenih zahtevah sklepajo münchenske štiri velesile: Italija, Nemčija, Francija in Britanija. Francija je odločno odklonila vse italijanske zahteve in tako konferenco, in v sosesčino Abesinije poslala elito svojih kolonijalnih čet. ministrski predsednik Daladier je pa v spremstvu vojnih ladij in letal napravil okrožno potovanje na Korziko, v Tunis in Alžir. Povsod so ga pozdravljale navdušene manifestacije. Vsa Francija je v hipu postala enotna. Blum, ki vodi opozicijo proti notranji politiki Daladierove vlade, je v »Populairu« te dni zapisal: »Vse francosko mnenje se je z enim elanom postavilo proti italijanskim zahtevam. Akcija vlade se sklada s splošnim mišljenjem ljudstva. Vsi pa moramo pri tem vedeti, da je zaveznik Italije Berlin. Os Rim-Berlin obstoja.

In kakor mora Francija ostati enotna, ko se bo srečala s to osjo. Francozi moramo zdaj vedeti, kaj naj govorimo, vedeti kaj naj delamo, in vedeti kaj hočemo.

Med tem so se sestali v Rimu angleški ministrski predsednik in zunanji minister s predsednikom in zunanjim ministrom Italije. Kaj so tam obravnavali so sama časnikarska ugibanja. Prav gotovo je bilo glavno vprašanje: Španija. To sodimo lahko že po tem, ker so bile vse predpriprave v tem smislu. General Franco je odredil svojo veliko ofenzivo na Katalonijo, ki bi naj bila do samega rimskega sestanka likvidirala najbolj pereči del španskega vprašanja — Katalonijo, ker je pereče prav radi tega, ker je ta kos španske zemlje še zadnji stik republikanske Španije s Francijo. Če bo enkrat ta del padel v roke generalu Francu, bo vsa špansko-franco-

ska meja zasedena po Francovih in ne bo mogoče pošiljati republikancem nikakršne pomoči po suhem, po morski poti se da pa lažje kontrolirati.

Za Francijo bodo prišli v tem trenutku najtežji časi preizkušnje. Ona ima že sedaj dve meji, nemško in italijansko, ki jih bo treba v slučaju vojne braniti. Če bo še spanska meja zasedena po generalu Francu, bo morala Francija še na to stran pošiljati vojaštvo. Državni interes Francije je pri tem vprašanju silno prizadet, toda vse izgleda, da Francija taka kakršna je danes bolj upošteva interese svojih rentirjev, kakor pa bodočnost svoje države in svojega naroda. Vendar nad njo ni treba obupati. Mogoče je ravno takih udarcev in ponižanj potrebno, da vstane iz nje nov element — ki bo na krilih svojega duha nadaljeval slavno zgodovino tega lepega in srčnega ljudstva.

Bridke ure preživlja tudi zunanja politika Poljske. Enkrat se nasloni na Nemčijo, drugič išče stikov s Sovjetsko Rusijo, tretjič bi hotela napraviti blok nevtralnih držav s Madžarsko, Romunijo itd. pa ji noče nič uspeti. Potem išče zopet stike z Nemčijo, obenem smo pa izvedeli prav te dni iz ust francoskega zunanjega mi-

nistra, da je tudi tam poudarjala, da je njena zveza s Francijo glavni steber njene zunanje politike.

Nemčija se trudi obdržati Poljsko zaenkrat še pri dobri volji, zato bo njen zunanji minister potoval te dni v Varšavo. Toda, kakšna bo končna formacija poljske politike, pa še zmeraj ni jasno. Eno je gotovo, da so nemške aspiracije na rusko Ukrajino sam bavi, bavi, ki ga ni resno jemati.

Ta bavi, bavi, je kvečjemu pritisk na Rusijo, da bi preveč ne pomagala Kitajski, ki bije zadnje čase prav energičen boj s Japonsko. Vse pa izgleda, da se Sov. Rusija ne ozira preveč na grožnje z Ukrajino in da vedno odločnejše posega v Japonsko Kitajski konflikt. Samozavestne izjave raznih kitajskih diplomatov so najboljše potrdilo za pravilnost te domneve.

Vse to iskanje novih poti in novih grupacij pa kaže, da živimo v dobi splošne preosnove sveta. Kakor slišimo vsak dan mnogo izjav proti ideološkim frontam, tako lahko tudi opazujemo, da baš tisti, ki za svojo politiko nimajo ideološke podlage, smešno in brezupno krilijo po zraku. In to je v takih časih kakor so današnji, najslabši izhod.

Iz Kemične tovarne v Mostah

Dne 19. januarja 1939 je bil članski sestanek tukajšnjega delavstva. Na sestanku je poročal s. Svetek in sicer je govoril o nalogah in potrebi po delavski organizaciji in o delavskih obratnih zaupnikih. Sestanek je bil še dokaj dobro obiskan in se je delavstvo končno odločilo, da se bolj tesno oprime organizacije, ter skupno nastopi za doseg svojih pravic. Izvoljen je bil akcijski odbor, kateri bo imel nalogo proučiti ves težki položaj v tovarni zaposlenega delavstva ter sestaviti predloge, kateri se bodo predložili ravnateljstvu da jih odobri, tako tudi za povišanje plač z ozirom na naraslo draginjo. Sestavili so delavci tudi kandidatno listo za nove zaupnike.

Naša želja je, da bi se delavstvo Kemične tovarne držalo svojih sklepov in da bi se v resnici ramo obrami borilo za svoje pravice. Saj kolikor smo imeli priliko videti navzoče delavce, se jim je čitalo iz njihovih obrazov, da je njihovo življenje bolj

slabo urejeno, in da za njihovo delo niso zadostno plačani. Čas je, da se enkrat tudi v Kemični tovarni delavstvo spametuje ter stopi na plan v vrsto organiziranih delavcev, ter si tako pribori boljše pogoje kakor jih ima sedaj.

Delavci, po sklepih naj sledijo delovanja!

Opazovalec.

Strokovna komisija obvešča vse sodruge in sodružice, da se vrši dne 27. januarja ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Delavske zbornice proslava 70-letnice predsednika Strokovne komisije s. Ivana Mlinarja, katero priredijo delavske strokovne, kulturne in gospodarske organizacije s sodelovanjem

Autostrada Moskva-Minsk

Avtomobilska cesta, ki se sedaj gradi med Moskvo in Minskom in ki veže glavno mesto Sovjetske Unije z glavnim mestom Bele Rusije v bližini poljske meje, predstavlja skoro popolnoma ravno črto v dolžini 695 kilometrov. Projektanti in graditelji te ceste so se trudili, da so ji dali ravno smer in da bo čim krajša. In v resnici je nova cesta za dobrih 60 km krajša od železniške proge Moskva-Minsk, ki teče paralelno z njo. Autostrada Moskva-Minsk bo prva avtomobilka cesta te vrste v vsej Rusiji vobče. Od začetka do konca je zgrajena na nasipu, visokem marsikje kar po več metrov. Velike reke so premostene z novimi orjaškimi železobetonskimi mostovi. Nove ceste prav nič več ne ogražajo močvirja, ki se raztezajo okrog nje, ker so bila v vsej sosesčini izsušena še prej, preden so ceste pričeli nasipati in graditi. Nova velecesta ima prav povsod čvrste in trdne temelje. Na gradbenih delih je bilo zaposlenih samo inženirjev in tehnikov nad 3000. Borba proti vodi je zahtevala skoro 900 umetnih stavb in naprav, med katerimi je bilo predvsem treba položiti nešteto železobetonskih cevi, ki odvajajo vodo raznih studencev, potokov i. dr. Cesta bo v najkrajšem času izročena svojemu namenu. Ob vsej njeni dolžini so postavili večje število bencinskih črpalk, avtomobilskih delavnic in popravilnic, hotelov in garaž. Z brzino kakih 100 kilometrov na uro bo dober avtomobilist prispel v 7 do 8 urah iz Moskve v Minsk oziroma obratno.

Boj proti raku.

Poljski tisk poroča, da je rumunski zdravnik dr. Bülow v Černovicah iznašel novo metodo za zdravljenje raka. Zdravnik namreč trdi, da se da po njegovi metodi vsako rakasto

Razno

obolenje docela ozdraviti. Tozadev poskusi na živalih so povsem uspešni. V zadnjih dneh pa je izjavilo tu več poljskih medicinskih učenjakov, da se jim je posrečilo ozdraviti več primerov te nevarne bolezni s pomočjo moških hormonov. V histološkem inštitutu varšavske univerze sta poljska učenjaka dr. Flachs dr. Berr izzvala rakasto obolenje na hišni miši, nato pa ga uspešno ozdravila. Listi ne objavljajo podrobnosti nove metode, vendar trdijo, da ta novi uspeh poljskih zdravnikov nepopisnega pomena za vse človeštvo. Ob tej priložnosti navaja poljski list, da umre na Poljski vsako leto za rakom najmanj 35.000 ljudi.

Znižano vožnjo za 50 odst.

je odobrila Generalna direkcija državnih železnic v Beogradu vse posetnikom spomladanskega in jesenskega velesejma v Ljubljani. Z spomladanskega velesejma velja ta vrednost za potovanje v Ljubljano od 31. do 12. junija, za povratek pa od 3. do 17. junija 1939. Za jesenski velesejem velja znižana voznina od 2. avgusta do 11. septembra oziroma za povratek od 2. do 16. septembra.

Prehrana ljudstev.

McDongale poverjenik odbora Društva narodov za vprašanja prehrane je izdal razpravo, ki priha do zaključka, da je v hrani široka množica še vedno premalo vitaminov in železa. Velik del prebivalstva mnogih državah, skoraj polovica ljudi, ima vse premalo hrane.

Avtor priporoča, naj bi se omejili enostranska hrana s finim pšeničnim pecivom, sladkorjem in podobnim nasprotno pa naj bi ljudje vseh starostnih dob dobivali več mleka in sadja. Kot posebno redilno priporoča posušeno mleko, ki je obenem zelo poceni.

V vsako delavsko stanovanje naš delavski tisk!